

експертизи і криміналістики : мат. Міжн. наук-практ. конф.-полілог 15–16 квітня 2021 р. Харків: Право, 2021. С. 224–226.

4. Методичні рекомендації з питань призначення та проведення судових експертиз з оцінки худоби, птиці та інших живих тварин – об'єктів господарювання : метод. рек.: звіт НДР (заключ.) / МЮУ, ХНДІСЕ; кер. А.І. Лозовий; викон.: О.О. Михальський, О.С. Донцова, В.М. Губарева та ін. 0107U000417. Інв. № 10. 2009.11.2030. Харків : ХНДІСЕ, 2009. 174 с.

Крижна Анастасія Євгенівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра

ННІ № 2 Національної академії

внутрішніх справ

Науковий керівник:

Воробей Олена Вячеславівна,

професор кафедри криміналістичного

забезпечення та судових експертиз ННІ № 2

Національної академії внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна, яка триває в Україні вже понад дев'ять років, призвела до значних змін у житті суспільства. Одним із наслідків війни стала активізація фальсифікації документів, що може бути спрямована на досягнення різноманітних цілей, таких як уникнення від виконання обов'язків, отримання пільг, чи навіть злочинних дій.

Під час воєнного стану фальсифікація документів стала особливо поширеною. Це пов'язано з цілою низкою факторів, зокрема:

– уведення загальної мобілізації. Багато чоловіків, які не бажають воювати, намагаються уникнути мобілізації шляхом підробки документів, що підтверджують їхню непридатність до військової служби;

– зміни у законодавстві. Під час воєнного стану в Україні було внесено ряд змін до законодавства, які стосуються документів. Наприклад, було введено нові документи, такі як тимчасове посвідчення військовозобов'язаного, а також були внесені зміни до порядку видачі інших документів. Це призвело до того, що багато людей не були обізнані щодо нових правил, що дало можливість фальсифікаторам використовувати це на свою користь;

– збільшення корупції. В умовах війни корупційні прояви в Україні посилились. Це призвело до того, що стало легше придбати та отримати підроблені документи за вигодою.

Фальсифікація документів може бути різною за способом її здійснення. Найпоширенішими видами фальсифікації документів під час воєнного стану є:

– підробка документів, що посвідчують особу. До таких документів належать паспорт, військовий квиток, водійське посвідчення, свідоцтво про народження тощо. Підробка таких документів може полягати у зміні даних про особу, внесенні неправдивих відомостей або виготовленні документа з використанням підроблених бланків;

– підробка документів, що підтверджують право на пільги або переваги. До таких документів належать довідки про інвалідність, про наявність сімейних обставин, про статус учасника бойових дій тощо. Їх підробка може полягати у зміні даних про особу, внесенні неправдивих відомостей або виготовленні документа з використанням підроблених бланків;

– підробка документів, що підтверджують право на перетин кордону. До таких документів належать закордонні паспорти, візи, дозволи на проживання тощо. Підробка таких документів може полягати у зміні даних про особу, внесенні неправдивих відомостей або виготовленні документа з використанням підроблених бланків.

Ми провели аналіз статистичних даних щодо кількості правопорушень у сфері підробки документів [2]:

Стаття ККУ	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ст. 200 ККУ	390	609	711	724	1577	993	368
Ст. 205-1 ККУ	292	269	478	635	407	88	199
Ст. 358 ККУ	15686	14871	15359	13345	14037	15381	18016
Ст. 366 ККУ	6592	6644	5534	6257	5746	3667	4003

За наведеними статистичними даними на сайті Офісу Генерального прокурора України, за 2022 рік за статтями ККУ, які передбачають кримінальну відповідальність за підробку документів, було зареєстровано 2697 кримінальних правопорушень [1].

Серед них:

– підробка документів, що посвідчують особу – 1452 правопорушення;

– підробка документів, що підтверджують право на пільги або переваги – 752 правопорушення;

– підробка документів, що підтверджують право на перетин кордону - 565 правопорушень;

– підробка інших документів – 328 правопорушень.

За даними Генеральної прокуратури України, за 2023 рік за аналогічними статтями Кримінального кодексу України, які передбачають кримінальну відповідальність за підробку документів,

було зареєстровано 3243 кримінальні правопорушення, що на 20,1 % більше, ніж за 2022 рік [2].

Серед них:

- підrobка документів, що посвідчують особу – 1723 правопорушення;
- підrobка документів, що підтверджують право на пільги або переваги – 885 правопорушень;
- підrobка документів, що підтверджують право на перетин кордону – 635 правопорушень;
- підrobка інших документів - 800 правопорушень.

Слід зазначити, що протягом 2022 та 2023 років найбільше правопорушень зазначеної категорії зареєстровано в Київській, Львівській, Одеській, Харківській та Дніпропетровській областях.

З огляду на кількість вчинених правопорушень в даній сфері, держава повинна вжити заходів стосовно боротьби з підrobкою документів. У першу чергу, правоохоронні органи повинні посилити роботу щодо виявлення випадків виготовлення та використання підrobлених документів. Необхідно застосовувати сучасні методи криміналістики, а також інформувати у засобах масової інформації тощо щодо наслідків фальсифікації документів. Потрібно покращити рівень захисту від підrobки документів тих категорій, що найчастіше підлягають фальсифікації. Окрім впровадження новітніх технологій захисту документів, необхідно посилити контроль за їх оформленням та видачею.

Узагальнюючи вищевикладене, варто наголосити на тому, що фальсифікація документів у сучасній Україні як кримінально-протиправне явище щороку набирає все більшого розміру [3, с. 371]. Також вона має негативні наслідки для суспільства, оскільки призводить до порушення законності, поширення корупції, дискредитації органів державної влади тощо. Крім того, фальсифіковані документи можуть використовуватися для таких злочинних дій, як тероризм, контрабанда та незаконна міграція.

Список використаних джерел

1. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення: статистична інформація Офісу Генерального прокурора України. База даних «Статистика» *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat>.

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Фіалка, М. І. Фальсифікація документів в Україні: сучасний стан та тенденції існування. *Наукові читання, присвячені пам'яті професора Т. А. Денисової* : зб. матеріалів (м. Запоріжжя, 10 берез. 2022 р.), Класич. приват. ун-т. Запоріжжя : КПУ, 2022. С. 368–371.